

Initiativ til kapitalreising Alm Østre - Nyhetsbrev nr 1 2011

Alm Østre i Stange har gjennom nærmere 40 år bidratt til utviklingen av biologisk-dynamisk og økologisk jordbruk i Norge. Til Alm har det kommet landbruksinteresserte praktikanter for inspirasjon og opplæring, fra alle verdens kanter. Det er lenge siden antallet passerte 500.

Da sivilagronom og bonde Trygve Sund overtok driften, ble han ganske raskt klar over at han ikke ville bruke sprøytemidler og kunstgjødsel på sin gård. Med lang tålmodighet og stor innsikt har Trygve og hans ektefelle Erna vist at det er mulig å få til en robust og praktisk dyrkingsmetode med reell bærekraft. Jordens høye fruktbarhet er en direkte følge av at den biologisk-dynamiske dyrkingsmetode er blitt utprøvd i stor målestokk (540 dekar) og etter hvert blitt satt i et rasjonelt, langsiktig system. Denne utprøvingen har vært et stort og krevende pionerverk. Til dette har også et stort antall medarbeidere gjennom flere tiår bidratt med betydelig innsats.

I dag ser vi enda tydeligere behovet for et biologisk-dynamisk og økologisk bærekraftig jordbruk. En slik driftsform vil være en del av svaret på en rekke spesifikke miljøproblemer, lokalt og globalt. Vi nevner: Den globale CO₂-ubalanse, eutrofiering (overgjødning av vassdrag og av grunnhavene), den livstruende globale matjorderosjon, den forestående uttømmingen av verdens siste fosfor-reserver (fosfor er et helt nødvendig tilsetningsstoff i all kunstgjødsel), samt mestring av tørkeperioder i mer sydlige strøk.

Det er derfor av stor viktighet at alt det positive som kan knyttes til Alm Østre kan bestå og få mulighet til å utvikles videre. For å sikre en fortsatt biologisk-dynamisk drift av gården besluttet Erna og Trygve Sund i samråd med deres tre barn, å gi hele gården til en almennyttig stiftelse for biologisk-dynamisk jordbruk. Stiftelsen Alm Østre i Stange trådte i kraft fra 1. januar 2010. I november samme år døde Trygve Sund etter lengre tids sykdom.

Gården har i alle år blitt drevet med svært nøktern økonomi, alt overskudd er blitt ført tilbake til gården. Mye av moderniseringen på gården ble gjennom mange år finansiert over driften, uten låneopptak. De siste årene før stiftelsesoverdragelsen var det imidlertid nødvendig å ta opp større lån for påkrevet nybygg med mer. For den nye gårdsstiftelsen blir totalsummen på lånene tunge å bære, og det hindrer videreutvikling. Gården klarer sine løpende forpliktelser, men det blir for lite igjen til nødvendig vedlikehold, maskinell fornyelse, modernisering og nysatsing. Den nye stiftelsen behøver et mer robust økonomisk fundament. Derfor er det tatt initiativ til en innsamling i regi av Cultura Gavefond, for å styrke gårdens egenkapital. Vi henviser til oppropet og til www.almostre.no.

Et besøk på gården

Besøker vi Alm Østre en septemberdag, bør vi merke oss de gule, bølgende kornåkrene som er modne for tresking. De er imponerende frie for ugras. Hvordan er dette mulig uten kjemiske ugrasmidler? Den syvårige rullerende skifteplanen er en viktig forutsetning for å lykkes. Skifteplanen for hvert enkelt jorde lar en bestemt plantekultur det ene året forberede grunnen for den plantekultur som skal komme året etter. Derved kan mye ugras overvinnes og jordens fruktbarhet balanseres mellom oppbyggende og forbrukende prosesser. Vi burde også merke oss alle de langstrakte komposthaugene som ligger til modning. På en biologisk-dynamisk gård gjødsles selve jordbunnen; da vil matjordlagenes egen produksjon av naturgitte mikrobiotiske organismer økes og vitaliseres. Det er primært herfra at kulturplantene skal få sin næring. Skifteplanen og kompostbehandlingen er elementer i et substanskretsløp hvor den levende matjorden er både mottaker og giver. Naturen gir tilbake mer enn den får.

På et gårdsbesøk forventer vi å møte dyr, dyrene gir gården dens sjel. På Alm er det nå ca 20 melkekyr, avlsokse, femti høner og noen haner, fire griser og fire sauer, samt katter og gårdshund. I tillegg kommer bikuber. De fargerike hanene galer om kapp hele dagen. Deres utrettelige optimisme kan sette mot i oss, mens hønene ikke så lett lar seg imponere. Her skal alle dyrene ha det godt. Kuene beiter ute om

sommeren, og gjennom hele vinteren får de også sine daglige lufteturer. Dyrehelsen er god.

Gården utgjør et lite samfunn. Det er nå tre faste medarbeidere: Pierre Sachot (daglig leder), Harel Gafni og Reinhart Gatzsche. De har ansvar for driften og for veiledning av praktikanter, i sommerhalvåret kan det være opp til ti. Alle har lange og fysisk krevende arbeidsdager. Her drives arbeidsintensiv produksjon. De 35 forskjellige grønnsaksartene krever mye stell. Det store veksthuset har en viktig plass i produksjonen. Det satses sterkt på det lokale markedet. Gården har en økende kundekrets. Noen handler på den faste utsalgsgdagen i en nyoppusset liten gårdsbutikk, andre er med i en abonnementsordning med ukentlig levering av grønnsakskasse. Abonnementsordningen startet i 2009 med ca 70 kunder og venteliste og økte i 2010 til 100 kunder. I 2011 regner en med å øke antallet til 130. Kontakten med kundekretsen opprettholdes regelmessig med nyhetsbrev om varene, litt nytt fra gården og matoppskrifter. Salgssesongen varer fra sensommer til midtvinter. Det er et mål å gjøre salgssesongen lengre og å utvide vareutvalget. Gården deltar også på Bondens Marked i Hamar.

I distriktet ble det for en tid tilbake dannet et forbruker nettverk som kaller seg BIODYN. De arbeider for å knytte nærmere kontakt mellom publikum og de seks biologisk-dynamiske gårdene i området. Her utveksles informasjon, og initiativer for fremtiden kan drøftes og modnes. Ett av prinsippene for kretsen blir å arbeide for at "fair trade" også skal gjelde for kortreist mat.

Tilbake på Alm har vi beveget oss inn i krydderhagen. Den er et imponerende skue. Krydderbedene står tett i tett blant mengder av blomster; gule kongsløys, store rosa bonderoser og gylne ringblomster. De sistnevnte tørkes sammen med urter for salg. Her summer tusenvis av bier. Vi løfter blikket og ser Mjøsa ligge høstblå i vest. Midt i sjøen ligger Helgøya. Hadde vi sett den i fugleperspektiv, ville vi sett at den har omriss som et stort hjerte.

Stange 18.02.2011
Ellen og Knut Dannevig